

Stichting Natuur- en Vogelwacht Dordrecht

Noorderelsweg 2 A, 3329 KH Dordrecht, tel.: 078 - 6.21.39.21, info@vogelwacht.eu, www.vogelwacht.eu

Stadsvogelnieuws Dordrecht nummer 1

Ijsvogel

Foto: Hans Gebuis

Van Ijsvogels naar stadsvogels

In 2008 zag de eerste ijsvogelnieuwsbrief van de Natuur- en Vogelwacht Dordrecht het licht. De nieuwsbrief was vooral gericht op het wel en wee van broedende ijsvogels in het stedelijk gebied van Dordrecht. Sinds 2007 tellen we het gehele stedelijke gebied van Dordrecht op deze soort. Vorig jaar is daar een andere steile-wand-broeder aan toegevoegd: de Oeverzwaluw, een soort die recentelijk is toegenomen en zich in Dordrecht op diverse plaatsen in kleine kolonies heeft gevestigd. Met ingang van 2011 zijn onze activiteiten verder verbreed. Het hele stedelijke gebied van Dordrecht is nu bij SOVON aangemeld als broedvogelmonitoringsplot. SOVON is een landelijke organisatie die met hulp van vele vrijwilligers en professionals onderzoek doet naar de toe- en afnames in de vogelstand. In het aangewezen plot tellen we nu een selectie van zeldzame vogelsoorten en een aantal kolonievogels. Het gaat om "zeldzame" soorten als Groene specht, Ijsvogel, Cetti's zanger en Blauwborst en de kolonievogels Blauwe reiger, Oeverzwaluw en Huiszwaluw.

In deze nieuwsbrief berichten wij u uiteraard over de zeldzame soorten die we in 2011 gespot hebben. Maar we willen u in de toekomst ook gaan informeren over andere projecten gericht op stadsvogels zoals het MUS-project en tellingen gericht op wintervogels. Ook de maatregelen die genomen worden om de vogelstand te bevorderen willen we aan bod laten komen. Zo gaan we in deze nieuwsbrief in op de resultaten van de aanleg van steilwanden voor de Oeverzwaluw.

Zeldzame stadsbewoners gespot

In het broedseizoen van 2011 werden met name de parken, industrieterreinen, braakliggende gebieden en stadsranden regelmatig bezocht op zoek naar de 14 vooraf geselecteerde soorten: 11 schaarse soorten en daarnaast nog de koloniebroeders Blauwe reiger, Huiszwaluw en Oeverzwaluw.

In het vroege voorjaar verbleef een paartje Slechtvalk op de Zwijndrechtse brug, waar het paar zich te goed deed aan de vele stadsduiven in het stedelijke gebied. Dat leverde een geldig territorium op. Helaas werd er niet gebroed, waarschijnlijk door het ontbreken van nestgelegenheid.

Tijd dus om ergens op een hoog gebouw of brug een slechtvalkenkast te bevestigen wat ons betreft!

De Boomvalk is een stuk kleiner dan de Slechtvalk en is een vrij schaarse broedvogel op het Eiland van Dordrecht. In het stedelijk gebied werd 1 territorium vastgesteld.

Groene spechten hebben in sneeuwrijke winters als het voedsel (mieren) onbereikbaar geworden is flink te leiden. En aangezien de winters 2009/2010 en 2010/2011 zeer sneeuwrijk waren, bestond de indruk dat de Groene specht afgenomen was. Erg verrast waren we dan ook met de maar liefst 12 territoria die vorig jaar vastgesteld konden worden! In vele parken en op landgoederen was de Groene specht aanwezig zoals Wantijpark/Jeugddorp, het Wantij bij het Vissertje, landgoed Dordwijk, landgoed Gravenstein/Amstelwijck en omgeving Middenhoeve. Helaas weten we niet hoeveel broedparen er voor 2010 zaten, maar als er inderdaad sprake is geweest van een afname dan mogen we de komende jaren een toename verwachten, als tenminste de winters niet te streng zijn.

Een soort die ook niet van streng winterweer houdt is de IJsvogel. Gebleken is dat de soort zich weer langzaam aan het herstellen is van de koude winter in 2008. De 7-10 broedparen die in 2007 en 2008 tot broeden kwamen werden gereduceerd tot 1-2 paren in 2009 en 2010. In 2011 was dit aantal weer wat toegenomen tot 4 broedparen. Kerngebied vormde het Wantij (en Wantijpark) met maar liefst 3 broedparen. Daarnaast kwam er nog een paar tot broeden in een griend in het industriegebied. De vraag is evenwel hoeveel ijsvogels de afgelopen strenge vorstperiode overleefd hebben.

Op het lijstje van geïnventariseerde vogelsoorten staan diverse soorten van rietkragen en ruigtes: Blauwborst, Rietzanger, Roodborsttapuit, Cetti's zanger en Nachtegaal. De eerste 2 zijn het meest algemeen met 10 en 12 broedparen. Kerngebieden voor beide soorten zijn het bedrijventerrein Dordtse Kil III en De Hoven. De Roodborsttapuit werd met jongen waargenomen in Dordtse Kil III en tevens werd een mannetje gezien op het nog deels braakliggende bedrijventerrein Amstelwijck. De Cetti's zanger is een nieuwkomer in ons land. In de Biesbosch maakt de vogel een stormachtige ontwikkeling door. In enkele jaren tijd groeide de populatie naar 312 broedparen in 2010. Inmiddels heeft de Cetti's zanger ook het stedelijk gebied van Dordrecht ontdekt en wel die delen die het meest weg hebben van de biotopen in de Biesbosch. Langs het Wantij konden 2 territoria worden ingetekend! We zijn benieuwd of deze soort zijn opmars verder voortzet het stedelijk gebied in.

Een soort die op zich niet zeldzaam is maar die we toch interessant genoeg vonden om mee te nemen in de inventarisatie, is de Nachtegaal. De opvallende zang van deze soort is overal in de Biesbosch te horen en zo af en toe worden er ook vogels in het stedelijk gebied vastgesteld. In 2011 werden op 6 locaties territoriale nachtegalen vastgesteld, allen in de noord-oostelijke hoek van Dordrecht: 3 langs het Wantij, 1 op Jeugddorp, 1 langs de Baanhoekweg bij het spaarbekken en 1 op het industrieterrein achter de rioolwaterzuivering. Een mooi resultaat!

Een andere vogel van moerasgebieden is de Dodaars. De soort broedt slechts incidenteel op het Eiland van Dordrecht. De Dodaars is in voorgaande jaren op 2 plaatsen in het stedelijk gebied baltsend waargenomen. Helaas werd deze vogel in 2011 niet vastgesteld.

Als laatste de Kleine plevier. Deze soort op broedt op kale braakliggende terreinen, terreinen die meestal maar 1-2 jaar geschikt zijn voor de soort. De Kleine plevier wordt op het Eiland van Dordrecht zo af en toe broedend vastgesteld, ook in het stedelijk gebied. In 2011 ging het om 1 broedpaar: een nest met 4 eieren werd gevonden op een baggerdepot van de gemeente.

Huisvesting voor oeverzwaluwen

De laatste jaren broeden er op diverse locaties in het stedelijk gebied kleine aantallen oeverzwaluwen. Vaak gaat het om kleine vestigingen in hopen zand of zandige grond op braakliggende terreinen en industriegebieden. Dergelijke hopen zijn vaak maar kort beschikbaar. Ook de hopen die langer aanwezig zijn raken al snel begroeid met (on)kruiden en zijn dan ongeschikt voor de Oeverzwaluw.

Eén van de locaties waar vele jaren achtereen oeverzwaluwen broeden is het Kildepot, een bagger- en gronddepot van de gemeente Dordrecht. De laatste jaren was het aantal broedparen laag doordat er weinig geschikte grondhopen aanwezig waren. In 2009 ging het om 8 paar en in 2007 om 7 paartjes.

Oeverzwaluwen in nestholte Kildepôt

Foto: Leo Apon

Veelal was het talud niet steil genoeg waardoor predatoren gemakkelijk bij de eieren kunnen komen. In het najaar van 2010 is overleg gevoerd met de beheerder van het Kildepot. Voor het broedseizoen, in maart 2011, heeft de gemeente een aantal bestaande hopen zandige grond geschikt gemaakt voor de Oeverzwaluw door deze

steil af te graven. Dit werd op 2 plaatsen gedaan. En met succes want op beide locaties werden vele tientallen nestgaten gegraven. Niet alle gaten leverden ook broedresultaat op. Het aantal paren kwam uiteindelijk op 30. Een mooi resultaat.

Naast het Kildepot werd ook gebroed in zandhopen op het Stadswerventerrein (3 paar) en op een nieuwe locatie op het terrein van Dupont (minstens 17 paar).

Het totaal aantal broedparen kwam in 2011 op 40 paar tegen 9 paar in 2010. Een goed resultaat dus!

Waarnemers bedankt!

Vele waarnemers voerden gerichte tellingen uit of voerden losse waarnemingen in via de site van de Natuur- en Vogelwacht of Waarneming.nl:

Gerichte tellingen werden verricht door Leo Apon, Sander Terlouw en Wilma Schoester. Aanvullende waarnemingen werden gebruikt van: Leon Boon, Paul Borgerding, Rob Haan, Hetty Hermans, Ellen Huisman, familie Hurkmans, Ronald van Jeveren, Albert de Jong, Jan de Jong, Michel Kapoen, Sietse Kleinjan, Ineke Leentvaar, Theo Muusse, Laurens van der Padt, Peter Verhelst, Laurens van der Wind en Eef Zwang.

Oproep

Heb je een Groene specht horen lachen? Een IJsvogel gespot? Een Boomvalk zien jagen? Wij zijn zeer geïnteresseerd in waarnemingen van deze en andere in deze nieuwsbrief genoemde soorten in de periode 1 maart - 31 juli. Waarneming bij voorkeur invoeren via www.vogelwacht.eu onder het kopje 'waarnemingen' of direct op www.waarneming.nl.

Groene specht

Foto: Hans Gebuis

En mocht je een deelgebied willen adopteren en dit op de genoemde soorten willen inventariseren, neem dan contact op met Leo Apon (leomargo@hotmail.com).